

PESCĂRUȘII TINERI

PESCĂRUȘUL de A.P. Cehov. În românește de Moni Ghelerter și R.Teculescu ● **TEATRUL MIC** ● Data premierei: 29 octombrie 1993 ● Regia: Cătălina Buzoianu ● Scenografia: Lia Perjovschi ● Distribuția: Valeria Seciu (Arkadina), Mircea Albulescu (Dorn), Mitică Popescu (Sorin), Gheorghe Visu (Trigorin), Papil Panduru (Șamraev), Monica Ghiuță (Polina Andreevna), Irina Movilă (Mașa), Cristian Iacob (Trepnev), Ana Ioana Macaria (Zarecinaia), Domnița Mărculescu (Dădaca), Petre Moraru (Bătrînul Iacheu), Constantin Bărbulescu (Iașa), Tania Popa, Valentina Mihalache (Fata în casă), Dan Zamfirescu (Bucătarul), Vitalie Bantaș (Medvedenko), Vitalie Lupașcu (Iakov).

La colocviul internațional Cehov, care a avut loc la Moscova anul trecut, cineva a spus că acest autor e totdeauna actual, fie că i se descoperă o sursă de prezenteism, fie că e situat într-un trecut cvasilegendar, fie că e interpretat ca un profet ce vorbește despre viitor. Cătălina Buzoianu a evitat orice brutalizare într-un sens sau altul a Pescărușului, dar ne sugerează similități cu stări de spirit ale timpului nostru. Pasărea ucisă, simbolul piesei, e aspirația unei generații spre valori morale autentice, înăbușită de indiferența, egoismul, gelozia oarbă a bătrînilor sau îmbătrîniților, speriați de asaltul tinereții și încercînd să-l stăvilească. Ei refuză pescărușul, chiar cînd le e oferit împaiat. Nu vor să-și mai amintească de el, amintirea lui îi jenează.

În istoria reprezentațiilor cu această lucrare montarea de la Teatrul Mic aduce elemente noi. Sînt materializate simboluri. Lacul e pe scenă. Trepnev și Nina se hîrjonesc în apă, concepută aici ca un loc de purificare, înainte de spectacolul ce-l vor prezenta dramaturgul debutant și actrița debutantă. Masa unde se ospătează ai casei e tăcută și luminată de sfeșnice, ascunsă într-o firidă a enormei peșteri sugerate nimerit de decorul Liei Perjovschi. În prim-planul scenei moare cineva; iar aici, vinovații încearcă să ispășească, parcă, pe ascuns. Furia mocnită a Arkadinei împotriva talentatului și contestatarului ei fiu, imagine a lucidității și francheții, izbucnește cu violență, transformînd-o pe mama ce mima iubirea pentru copilul atît de frămîntat, într-o mahalagioaică barbară. Scena seducției, cînd aceeași Arkadina se aruncă asupra lui Trigorin cu o voluptate factice, siluindu-l, pur și simplu – ultima șansă de a-l mai reține o clipă lîngă frumusețea ei ce se veștejește –, e relatată crud, dezvăluind vulgaritatea personajului ce poza în silfidă grațioasă. Valeria Seciu denunță cu fervoare, cu cele mai potrivite mijloace, o antieroină; în

același timp, firește, și o biată femeie ce-și apără cu ghearele și cu dinții ceea ce socoate a fi bunul ei, renumele ei, poza ei socială, calitatea de mamă grijulie.

Excelente portrete de gen ale uscăturilor din această pădure cehoviană fac Mircea Albulescu – policromă plăsmuire a celui de odinioară și a actualului Dorn –, Mitică Popescu, Monica Ghiuță. Dar centrul intrigii e situat pe tinerii Trepnev și Nina Zarecinaia. Regizoarea a fost interesată, în discursul ei, în primul rînd de acești juni intelectuali, artiști, pescărușii care nu se simt bine pe uscatul pustiit, unde s-au rătăcit; ei visează marea cu orizontul ei nemărginit – și vor muri: unul, cu adevărat, cealaltă cu sufletul ars de un necruțător foc lăuntric.

Cristian Iacob joacă frenetic. Trepnev a fost interpretat totdeauna cu temperament. Acum i se adaugă, ca note caracteristice,

inteligența tăioasă, modul particular de a scruta panopticum-ul uman din jurul său, dezamăgirea, capacitatea de a-și vădi sieși imposibilitatea de a conviețui cu această lume. Aparent, ar fi un ratat. În fapt, e un tînră curajos, cu un caracter puternic, ferm. E metafora unui protest. A unei neîntînări. Femeia iubită nu-l iubește. Mama, adulată, e un om de nimic; nu numai că nu-l iubește, dar nici măcar nu e interesată de ceea ce el creează. Nu l-a citit. Cei din jur sînt suflete vide, manechine. El nu va dori să devină unchiul Vaniei. E dintre acele personaje cehoviene ce ratează totul, nu însă și gestul fatal suprem, prin care își afirmă superioritatea morală absolută. Actorul susține cu autoritate rolul. Cînd e în scenă, o umple – prin mobilitate și patos. Cînd e în afara ei, îl presimțim ca o umbră ce se prelungeste printre cei pe care-i vedem. N. Bălățeanu mi-a vorbit odată despre **omniprezența** actorului bun, care chiar cînd e dincolo de scenă, chiar cînd și-a terminat rolul (dar piesa se continuă), rămîne în decor, în prezență inefabilă, printre ceilalți. Într-unul din uimitoarele sale spectacole, Aureliu Manea a și transformat în omniprezență o absență dintr-o piesă de Ibsen, femeia care stăruia încă pe podium vie și, deopotrivă, fantomatică, între eroii principali, tăcută, dar copleșitoare. În Pescărușul de azi,

Scenă din Pescărușul; în centru, Valeria Seciu (Arkadina) și Cristian Iacob (Trepnev)

foto: Otto Urbanski

Treplev se impune ca un judecător al lumii sale și apoi ca o victimă a acestei lumi, care îl pedepsește pentru dreptatea lui.

Nina Zarecinaia e o tânără robustă, plină de viață, de așteptări înfrigorate, stingherită de asalturile adolescentului; ca prieten îl agreează, dar ca bărbat, nu. E pasionată însă de Trigorin, ce-i apare în cale. E indiferent, moale. Are însă aura celebrității și puțința de a o duce pe Nina în tărîmul fermecat al teatrului și în marele oraș. Ana Ioana Macaria e încercată de frisonul micii provinciale ce visează capitala – ca și cele trei surori cehoviene. Și de împătımirea pentru abulicul Trigorin (a cărui mască și

lentoare dezabuzată sînt bine concepute de Gheorghe Visu). Nu are, deocamdată, puterea de a figura drama Ninei, femeia înșelată și totuși încărcată de iubire, mama ce și-a pierdut copilul, actrița măruntă și rătăcitoare căreia i s-au năruit idealurile de artă și de viață.

În ultima vreme, unor studenți buni, dar încă nu îndeajuns de formați, li se dăruiesc roluri capitale care-i pot înfrînge înainte de vreme. Nora, Zarecinaia, Antigona reprezintă pietre de moară pentru umeri prea slabi încă. Desigur, încrederea regizorilor e onorată în cazuri ca acelea de mai sus: o anume circumspecție în atare

distribuirii pe funcții de anvergură ar putea însă evita dezamăgirile premature.

Cătălina Buzoianu se dovedește din nou un constructor artist, de perspectivă amplă și idei certe. Ea vede în adîncurile pieselor. Înaltă faptele în simboluri. Imaginează lumi. Și creează cutezătoare frumuseți noi, acolo unde se părea că totul e orînduit, statornicit, cunoscut. **Pescărușul** ei dinspre finalul secolului douăzeci are o bătaie de aripă majestuoasă.

VALENTIN SILVESTRU

COMEDII, COMEDII

Nevoia de a rîde, sănătos, „din toată inima”, nu neapărat inteligent ori cu subînțelesuri, este una dintre cele mai firești trebuințe umane, căreia nu i se pot sustrage nici spiritele superrafinate și superintelectuale. Iar faptul că în ultimul timp, mai abilitat parcă decît oricînd, repertoriile teatrelor abundă în comedii „ușurele”, declarat „fără pretenții”, reflectă, neîndoielnic, răspunsul adecvat la o solicitare colectivă imperioasă pe care viața cotidiană, tot mai puțin veselă, o explică din plin. A strîmba din nas în fața unor asemenea opțiuni ar fi o dovadă de ipocrizie; a le analiza cu prea multă rigoare – o pornire deplasată. Rămîne doar să vedem în ce măsură spectacolele cu astfel de texte respectă promisiunea implicită care le motivează, de fapt, apariția: aceea de a ne face să ne „prăpădim de rîs”.

Săritura lui Mălăele

PURICELE, adaptare de Horațiu Mălăele după La Puce à l'oreille de Georges Feydeau • TEATRUL „NOTTARA” • Data premierei: 10 octombrie 1993 • Regia: Horațiu Mălăele • Decorul: Mihai Mădescu • Costumele: Luana Drăgoescu • Ilustrația muzicală: Dinu Giurgiu • Distribuția: Horațiu Mălăele (Victor-Emmanuel Chandebise, Poche), Dana Dogaru (Raymonde Chandebise), George Alexandru (Romain Tournel), Cristian Șofron (Carlos Homenides de Histangua), Stelian Nistor (Camille Chandebise), Victoria Cociaș (Lucienne Homenides de Histangua), Valentin Teodosiu (Augustin Ferrailon), Constantin Cotimanis (Doctorul Finache), Sorin Cociaș (Etienne), Cerasela Iosifescu (Antoinette), Bogdan Vodă (Rugby), Ion Siminie (Baptistin), Mihaela Mihuț (Eugénie), Clara Vodă (Olympe Ferrailon), Andreea Măcelaru (Clienta), Daniel Constantinescu (Portarul).

Despre actorul Horațiu Mălăele se poate spune, cu desăvîrșită liniște interioară, că

este un geniu comic, unul dintre acei foarte rari actori a căror simplă ivire pe scenă dezlanțuie automat hohote de rîs; în lectura lui, probabil că și „Mersul trenurilor” ar deveni un succes de ilaritate zguduitor. (La acestea n-ar fi rău ca Mălăele să se gîndească atunci cînd îl încearcă ispita de a supralicita efectele – dar asta e altă chestiune.) Despre farsa Puricele în ureche a lui Georges Feydeau

nu sînt prea multe lucruri de spus – faptul că, de mai bine de un secol, ea „ține afișul” în felurite teatre ale lumii e un argument care îi servește cauza mai bine decît orice comentariu ce i-ar exalta calitățile exemplare pentru specia în cauză: impecabilă înlănțuire de qui-pro-quo-uri, dialoguri spumoase și așa mai departe. O întîlnire între acești doi termeni de rezistență ai oricărei ecuații comice –

© Moment din Puricele lui Horațiu Mălăele

